

XVI FÒRUM EUROMED

Barcelona, 20 de febrer de 2026

Bon dia a tothom.

Benvinguts a aquesta setzena edició del Fòrum Euromed impulsat per la Fundació Rafael Campalans.

Com sabeu, aquesta activitat es pot fer amb el suport de la Fundació Friedrich Ebert. El meu agraïment, amic **Daniel Reichart**, delegat de la Ebert, per aquest suport i per la teva participació.

També vull agrair el suport que ha facilitat l'IEMED i la col·laboració, sempre, del seu president executiu, **Senén Florensa**.

I no vull deixar de fer constar l'agraïment, també, a la Secretaria d'Estat de Cooperació del Govern d'Espanya, per la seva contribució a l'organització d'aquesta activitat.

Amigues i amics,

Aquesta edició s'emmarca en el trigèsim aniversari de l'adopció de la "Declaració de Barcelona", el novembre de 1995, que va suposar el somni compartit conegut com a "PROCÉS DE BARCELONA".

El somni d'imaginar la col·laboració entre la Unió Europea i els països de la ribera sud de la Mediterrània, amb el propòsit de fer del Mediterrani un espai comú de pau, seguretat i prosperitat, mitjanant l'enfortiment del diàleg polític i de seguretat, i de la cooperació econòmica, financera, social i cultural.

El procés de Barcelona es va produir en un context global i regional molt diferent del que avui vivim. Havia caigut el Mur de Berlín, es donava per acabada la guerra freda i s'assolien els Acords d'Oslo...

Això ha canviat. I no per millorar, precisament.

Avui vivim un intens canvi de la dinàmica de poders al món, impulsat principalment per l'administració Trump i pels autoritarismes que han conduït a un canvi de les regles de joc, abandonant la lògica diplomàtica i multilateral per instal·lar el poder de la força, l'amenaça i la coerció.

Ho dèiem a l'edició de l'any passat.

Estàvem, en aquell moment, astorats per l'evolució dramàtica del conflicte israelià-palestí i per l'agreujament de la guerra d'Ucraïna.

Constatàvem, amb creixent preocupació, com es consolidava el gir proteccionista de l'administració Trump i l'aplicació de la "doctrina Donroe", que ens ha portat més inestabilitat mundial, a la ruptura dels instruments de regulació del comerç mundial i al desenvolupament de polítiques migratòries clarament confrontades amb el respecte als drets humans.

Uns canvis disruptius que ens porten a un canvi d'era i que ens obliga, a nosaltres, europeus, a canviar de paradigma.

La Unió Europea va prenent consciència d'aquest canvi, no sense dificultats i lentitud, i de la necessitat, urgent, d'introduir reformes a la Unió que reforcin el mercat interior de capitals, les capacitats de la nostra indústria (també la de defensa) i la recerca de nous mercats globals (Mercosur, Índia...).

Ha pres consciència també que no estem, només, davant d'un canvi de les regles de joc, sinó que hem d'encarar amb determinació la defensa del nostre sistema democràtic, el que vam ser capaços de construir a Europa després de les tràgiques guerres europees i sobre la base d'acords polítics amplis que han bastit la nostra economia social i de mercat i les garanties del nostre estat del benestar.

I un dels àmbits on hem d'actuar per protegir el nostre model social, econòmic i els valors europeus és, precisament, el del somni del procés de Barcelona.

És cert que no podem sentir-nos satisfets dels efectes d'aquella declaració. Avui la riba sud de la Mediterrània està molt pitjor, en termes generals, que fa 20 anys.

S'han agreujat problemes ja presents en aquell moment (Palestina); tenim un conjunt de països en crisi (Líbia, Líban...); hi ha conflictes enquistats (Marroc-Algèria, Sàhara...); veiem un retrocés enorme en la capacitat dels Estats subsaharians (Burkina Faso, Mali...), s'ha intensificat el fenomen de la immigració il·legal..., i en altres països de l'àrea ha crescut l'autoritarisme (Tunísia, Egipte).

Però sabem que no podem tirar la tovallola. No es tracta de ser nostàlgics. Es tracta de ser tenaços. Es tracta de ser, també, realistes: Hem de ser part de la solució d'aquests problemes per necessitat pròpia. Catalunya, Espanya, Europa... necessitem millorar significativament la situació de la riba sud.

Així ho ha entès la Comissió Europea. I jo ho celebrego.

L'inici de la singladura de la nova Comissió, fa poc més d'un any, va comportar la creació de la nova Comissaria per a la Mediterrània, a qui es va atribuir la construcció d'acords sobre associacions estratègiques; impuls del comerç; intercanvis en energia renovable; exportació i intercanvi de tecnologia industrial neta i immigració, entre altres.

No fa gaires mesos que es va presentar el "*Pacte per la Mediterrània: un mar, un pacte, un futur*". Cal, certament, que el pacte s'acompanyi d'un pla d'acció i del corresponent pressupost. Cal conèixer els detalls. Però, des del meu punt de vista, la presentació del pla ja és una notícia positiva.

Es vol actuar en la gent (educació, joventut, intercanvi estudiantil...); en l'economia (integració econòmica, energies renovables, connectivitat digital, comerç ...) i en la seguretat (Migració, pau, estabilitat...)

Es vol relançar, així, el partenariat i la cooperació Nord-Sud.

Ara dependrà de la voluntat i de la capacitat de la Unió Europea per definir els detalls i les mesures del "Pacte".

El passat novembre, el Govern de Catalunya va organitzar la "Cimera Euromediterrània de Regions" per abordar aquesta agenda, tot destacant la necessitat de reforçar els espais de col·laboració institucional (com la Unió per la Mediterrània) i de disposar d'una arquitectura financera àgil i accessible, explicitada en el proper marc financer pluriennal de la Unió Europea, que garanteixi el seu desplegament.

Hem d'apostar, al meu entendre, per aquesta finestra d'oportunitat. En benefici de les nostres societats i dels nostres conciutadans i conciutadanes, a banda i banda del mar.

En parlarem aquest matí amb Laura Feliu i la Carmen Geha, que reflexionaran sobre el paper de les dones; amb en Josep Borrell, que parlarà del paper d'Europa al conflicte de l'Orient Mitjà; i amb Daniel Reichart i Pau Solanilla, que abordaran el paper de les fundacions progressistes en aquest context. A tots ells i elles, el meu agraïment.

Espero que en gaudiu i acabo agraint la vostra assistència, tant dels que esteu avui aquí, a l'IEMED, com de les persones que seguiu la sessió per la internet.

José Montilla